

Pułkownik Franciszek Niepokólczycki urodził się 27 października 1900 r. w Żytomierzu. Od listopada 1918 r. członek Polskiej Organizacji Wojskowej (POW - dorywczo już od marca 1917 r. wykonywał zlecenia tej organizacji). Jako kilkunastoletni konspirator polskiej enklawy na Ukrainie – Żytomierszczyzny był jednym z najmłodszych żołnierzy tamtejszej placówki wywiadowczej Polskiej Organizacji Wojskowej z Komendy Naczelnej – III kpt. Leopolda Lisa-Kuli. Początkowo szeregowy, potem kapral w Sekcji Technicznej Okręgu Żytomierz. Absolwent peowiackiej Szkoły Wywiadowczej (kwiecień – lipiec 1919), dywersant i wywiadowca na Froncie Wołyńskim, szybko awansowany na komendanta żytomierskiego okręgu Polskiej Organizacji Wojskowej. Zastąpił brawurową ucieczką z bolszewickiego aresztu śledczego. Od stycznia 1920 r. referent wywiadu Okręgu "D" POW, następnie od maja oficer wywiadowczy POW w Sztabie Armii na Ukrainie, a od czerwca zastępca dowódcy oddziału partyzanckiego przy Dowództwie Frontu Ukraińskiego. Od lipca 1920 r. referent Wydziału Wojskowego KN III POW. Następnie od marca 1921 r. referent , a od listopada tego roku szef Komisji Likwidacyjnej KN III POW.

Od lutego 1922 r. rozpoczął służbę w Wojsku Polskim. Po ukończeniu kursu chorążych i podchorążych w Centralnej Szkole Podoficerów Piechoty Nr 2 w Grudziądzu (luty - lipiec 1922) został na miesiąc przydzielony do Oddziału II Sztabu Generalnego. Od sierpnia 1922 r. dowodził plutonem w Oddziale Sztabowym Ministerstwa Spraw Wojskowych, a od lutego 1923 r. - plutonem 5 Pułku Piechoty Legionów. W marcu 1923 r. został przeniesiony z korpusu oficerów piechoty do korpusu oficerów inżynierii i saperów oraz przydzielony do 10 Pułku Saperów, gdzie w listopadzie 1923 r. przemianowany zostaje na oficera zawodowego. Od początku służby w pułku pełni kolejno funkcje: dowódcy plutonu, od stycznia 1926 r. referenta mobilizacyjnego, a od grudnia 1927 r. ponownie dowódcy plutonu. Od stycznia 1929 r. skierowany do szkoły podoficerskiej w 3 Pułku Saperów Wileńskich gdzie pełnił funkcje dowódcy plutonu szkolnego, dowódcy kompanii szkolnej i liniowej. Od listopada 1935 r. zostaje wykładowcą, a po roku referentem wyszkoleniowym w Centrum Wyszkolenia Saperów w Modlinie. W marcu 1939 r. przydzielony do sztabu gen. Emila Przedzimirskiego-Krukowicza do prac w Generalnym Inspektoracie Sił Zbrojnych.

Od sierpnia 1939 r. został dowódcą 60 batalionu saperów Armii „Modlin”. W końcu pierwszej dekady września, po przekazaniu obowiązków dowódcy batalionu, został wyznaczony do dalszej pracy sztabowej. Po przekazaniu spraw związanych z pełnieniem dotychczasowej funkcji mianowano go szefem Wydziału Organizacyjnego (Ogólnego) Dowództwa Saperów Armii „Modlin”.

15 września 1939 r. dotarł do broniącej się Warszawy biorąc czynny udział w obronie miasta (pozostawał w bezpośredniej dyspozycji gen. Juliusza Rómmla), a następnie tworzeniu centrali konspiracji wojskowej. Współtwórca jednego z najważniejszych pionów Służby Zwycięstwu Polski – Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej. 5 października 1939 r. był organizatorem (ostatecznie nie zrealizowanego) zamachu na Adolfa Hitlera. Major NIEPOKÓLCZYCKI należał do ścisłego grona dowódczego pionu wojskowego Polski Podziemnej. Po złożeniu przysięgi otrzymał swoją pierwszą nominację w organizującym się w Warszawie podziemiu. Objął funkcję szefa sztabu Dywersji (Referatu III-C) w Oddziale III (Operacyjnym) Dowództwa Głównego SZP, jednocześnie pełniąc też funkcję szefa organizowanego Wydziału Saperów przy dziale III-A. Od kwietnia 1940 r. twórca i szef Związku Odwetu (ZO) na szczeblu Komendy Głównej Okupacji Niemieckiej, a od czerwca 1940 r. na szczeblu Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej (ZWZ), występujący pod pseudonimem „Teodor”. Organizator służb saperskich, współtwórca elitarnego Kedywu i jednocześnie (od jesieni 1942 do września 1943) „prawa ręka” swojego szefa (zastępca), pierwszego emisariusza Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie skierowanego do kraju, gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila”.

Przez cały okres walk toczących się w Warszawie ppłk NIEPOKÓLCZYCKI był szefem służb saperskich, a następnie także szefem produkcji uzbrojenia podlegając faktycznemu dowódcy całości sił powstańczych gen. Antoniemu Chruścielowi „Monterowi”. W tym okresie podlegało mu zarówno wytwarzanie środków walki, jak i kierowanie walką bieżącą ZWZ (sabotażem przemysłowym i komunikacyjnym czyli tzw. dywersją techniczną oraz akcjami bojowymi). Kierował całością produkcji materiałów wybuchowych, granatów i butelek zapalających.

Jedną z głośniejszych operacji dywersyjnych, przeprowadzonych pod osobistym nadzorem ppłk. NIEPOKÓLCZYCKIEGO (pseudonim „Franek” lub „Szubert”), jako szefa Związku Odwetu, była seria skoordynowanych ze sobą w czasie i miejscu akcji oznaczonych kryptonimem „Wieniec I”. Polegała ona na jednoczesnym przerywaniu połączeń kolejowych węzła warszawskiego. Saperzy przeprowadzili rozpoznanie miejsc detonacji i przygotowali plany akcji. W ostatniej chwili decyzją Komendanta Głównego gen. Stefana Roweckiego „Grota” przeprowadzono operację wyprzedzającą działanie okupanta (bez przedłużającego się oczekiwania na przewidywane bombardowanie Warszawy przez lotnictwo sowieckie). Działając pod osłoną nocy z 7 na 8 października 1942 r. siedem patroli minerskich zdetonowało na peryferiach warszawskiego węzła kolejowego otaczającego miasto kilka dużych ładunków wybuchowych zrywając tory kolejowe i wysadzając w powietrze jadące pociągi.

Po upadku Powstania Warszawskiego płk NIEPOKÓLCZYCKI, wraz z innymi oficerami AK, w tym szefem Biura Informacji i Propagandy Komendy Głównej i przyszłym organizatorem WiN-u, płk. Janem Rzepeckim, został jeńcem Oflagu II C Woldenberg (Dobiegiew), w którym przebywał do uwolnienia przez oddziały Armii Czerwonej w styczniu 1945 r. Po zakończeniu wojny, zwolniony z obozu jenieckiego pozostał nadal w podziemiu niepodległościowym. Po powrocie do kraju w lutym 1945 r. nadal kontynuował działalność konspiracyjną w podziemiu niepodległościowym. Pełnił między innymi funkcję zastępcy płk. Antoniego Sanojcy, komendanta Obszaru Południe (z siedzibą w Krakowie) nowo utworzonej Delegatury Sił Zbrojnych. Analogiczną funkcję pełnił również w Zrzeszeniu „WiN”, powołanym na początku września 1945 r. Po aresztowaniu A. Sanojcy (5.11.1945r.) został prezesem Zarządu Obszaru Południe, a po aresztowaniu Jana Szczurka-Cergowskiego (23.11.1945 r.) prezesem Zarządu Głównego „WiN”.

Aresztowany 22 października 1946 r., w tzw. procesie krakowskim toczącym się od 11 sierpnia do 10 września 1947 r. przed Rejonowym Sądem Wojskowym w Krakowie został skazany na karę śmierci, zamienioną następnie na karę dożywotniego więzienia. W grudniu 1956 r. został zwolniony z więzienia na mocy amnestii.

Data i Miejsce urodzenia: 27.10 1900 r. w Żytomierzu

Rodzice: Antoni, Paulina z domu Sielska

Wykształcenie:

- od 1911 r. uczył się w progimnazjum rosyjskim

w rodzinnym mieście,

- od 1918 r. w Gimnazjum Polskiej Macierzy Szkolnej im. Tadeusza

Czackiego.

- Świadectwo dojrzałości otrzymał jako ekstern w 1919 r. w rosyjskim

III Gimnazjum w Żytomierzu.

Pseudonimy:

- „Franek”, „Szubert”, „Teodor”, „Halny”, „Żejmin”, „Marek”, „Woźniak”

Numer jeniecki: 101440

Awanse:

- podporucznik (1 VIII 1922),

- porucznik (1 VIII 1924),

- kapitan (1935),
- major (19 III 1939),
- podpułkownik (11 XI 1941),
- pułkownik (28 IX 1944)

Odznaczenia:

- Krzyż Walecznych – czterokrotnie (po raz trzeci w 1921),
- Srebrny Krzyż Zasługi (1928),
- Krzyż Niepodległości (1931),
- Krzyż Srebrny Orderu Wojennego Virtuti Militari (wrzesień 1944),
- Order Orła Białego (15 sierpnia 2008, nadany pośmiertnie przez
Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego)

Data i Miejsce śmierci - 11.06.1974 r. - Warszawa

Miejsce pochówku - Cmentarz w Brwinowie